

Міністерство охорони здоров'я України
ДЗ «Луганський державний медичний університет»
**ЗАГАЛЬНА ПАТОЛОГІЯ ТА ПАТОЛОГІЧНА
ФІЗІОЛОГІЯ**

Том 7, № 2, 2012

Науково-теоретичний журнал • Заснований у лютому 2006 року

Виходить 4 рази на рік

ОБЩАЯ ПАТОЛОГИЯ И ПАТОЛОГИЧЕСКАЯ ФИЗИОЛОГИЯ
Научно-теоретический журнал • Основан в феврале 2006 года
GENERAL PATHOLOGY AND PATHOLOGICAL PHYSIOLOGY
Scientific – theoretical journal • Founded on February 2006

Головний редактор: Н.К. Казімірко (Луганськ)

Редакційна колегія:

З біологічних наук:

член-кореспондент НАН України професор В.Г. Радченко (Київ), професор В.К. Рибальченко (Київ), професор Б.П. Романюк (Луганськ), професор І.О. Іванюра (Луганськ), професор В.О. Романенко (Донецьк), професор Г.В. Коробейніков (Київ), професор Б.В. Яковенко (Чернігів), професор В.М. Ільїн (Київ), професор М.В. Маліков (Запоріжжя), доцент В.О. Гаврилін (Донецьк), професор В.В. Дичко (Слов'янськ Донецької області), професор С.М. Смірнов (Луганськ), професор М.О. Носко (Чернігів), професор В.П. Ляпін (Луганськ)

З медичних наук:

професор А.В. Абрамов (Запоріжжя), професор В.І. Берзін (Київ), к. мед. н. А.О. Арешкович (Київ), професор І.С. Гайдаш (Луганськ), професор В.Т. Германов (Луганськ), професор А.І. Гоженко (Одеса), член-кореспондент АМН України В.М. Ельський (Донецьк), професор С.Є. Казакова (Луганськ), професор В.К. Казімірко (Київ), професор М.О. Клименко (Харків), професор Г.К. Кривобок (Донецьк), професор Ю.Я. Крюк (Донецьк), професор Т.В. Мironenko (Луганськ), професор К.С. Непорада (Полтава), професор Г.К. Палій (Вінниця), професор І.Й. Сидорчук (Чернівці), професор В.В. Файфура (Тернопіль), доцент В.М. Шанько (Луганськ); доцент О.Р. Лінніченко (Луганськ) – відповідальний секретар, професор В.В. Флегонтова (Луганськ) – заступник головного редактора

Editorial Board:

From biological sciences:

Correspondent member of Ukrainian National Academy of Sciences professor V.G. Radchenko (Kiev), professor V.K. Rybalchenko (Kiev), professor B.P. Romaniyk (Lugansk), professor I.O. Ivanyura (Lugansk), professor V.O. Romanenko (Donetsk), professor G.V. Korobeynikov (Kiev), professor B.V. Yakovenko (Chernigov), professor V.M. Ilyin (Kiev), professor N.V. Malikov (Zaporozhye), docent V.A. Gavrylin (Donetsk), professor V.V. Dychko (Slavyansk of Donetsk region), professor S.N. Smirnov (Lugansk), professor N.A. Nosko (Chernigov), professor V.P. Lyapin (Lugansk)

From medical sciences:

professor A.V. Abramov (Zaporozhye), professor V.I. Berzin (Kiev), c. med. s. A.A. Areshkovich (Kiev), professor I.S. Gaidash (Lugansk), professor V.T. Germanov (Lugansk), professor A.I. Gozhenko (Odessa), correspondent member of Ukrainian Academy of Medical Sciences V.N. Elskiy (Donetsk), professor S.E. Kasakova (Lugansk), professor V.K. Kasimirko (Kiev), professor N.A. Klimenko (Kharkov), professor G.K. Krivobok (Donetsk), professor Yu.Ya. Kryuk (Donetsk), professor T.V. Mironenko (Lugansk), professor K.S. Neporada (Poltava), professor G.K. Paliy (Vinnitsa), professor I.Yo. Sidorchuk (Chernovtsy), professor V.V. Faifura (Ternopol), docent V.M. Shanko (Lugansk), docent E.R. Linnichenko (Lugansk) – executive secretary, professor V.V. Flegontova – vice-editor in chief (Lugansk)

Журнал зареєстрований Вищою атестаційною комісією України 14 червня 2007 р.

Журнал зареєстрований Высшей аттестационной комиссией Украины 14 июня 2007 г.

© ДЗ «Луганський державний медичний університет» Міністерства охорони здоров'я України
Журнал зареєстрований в Міністерстві інформації України, свідоцтво про реєстрацію КВ № 11090 від 28 лютого 2006 р.

Журнал рекомендовано до друку Вченою радою ДЗ «Луганський державний медичний університет» (протокол № 5 від 24.05.2012 р.)

Підписано до друку 24.05.2012 р. Формат 60x84,8. Папір для писання. Наклад 300 прим. Видавництво ТОВ «Луганська типографія», м. Луганськ

З віком спостерігається тенденція до поліпшення здібностей дітей розрізняти ступінь м'язових зусиль. Надалі темпи змін цих показників знижуються у всіх категорій обстежених дітей.

Висновки та перспективи подальших досліджень у цьому напрямку. Таким чином, низький рівень розвитку сили, швидкості, спритності і гнучкості, а також низький рівень точності рухів у дітей з розумовою відсталістю призводять до

того, що ці діти відстають від своїх практично здорових однолітків в розвитку життєво важливих умінь і навичок. Здатність дітей з розумовою відсталістю аналізувати свої рухи за трьома параметрами (просторовий, часовий, динамічний) у всіх показниках поступається практично здоровим одноліткам. Тому існує гостра необхідність розробки комплексної методики корекційної роботи з цими дітьми з метою їх фізичної реабілітації.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Вейс Т. Как помочь ребенку? (Опыт лечебной педагогики в Кэмпхилл-общинах) / Пер. с нем. С. Зубриловой. – М.: Московский Центр вальдорфской педагогики, 1992. – 168 с.
2. Демор Ж. Ненормальные дети. Воспитание их дома и в школе / Ж. Демор. – М.: Типография товарищества И.Д. Сытина, 1909. – 372 с.
3. Дети с задержкой психического развития / под ред. Т.А. Власовой, В.И. Лубовского, И.А. Цыпиной. – М.: Педагогика, 1984. – 156 с.
4. Еременко И.Г. Олигофренопедагогика / И.Г. Еременко. – К.: Вища школа, 1985. – 325 с.
5. Замский Х.С. Умственно отсталые дети: История их изучения, воспитания и обучения с древних времен до середины XX века / Х.С. Замский. – М., 2008. – 368 с.
6. Cooper S.A. People with intellectual disabilities / S.A. Cooper, C. Melville, J. Morrison // British Medical Journal. – 2004. – Volume 329. – P. 414-415.

Бобырев В.Е. Двигательные качества детей с умственной отсталостью // Загальна патологія та патологічна фізіологія. – 2012. – Т. 7, № 2. – С. 220 – 224.

В статье изложены результаты изучения двигательных качеств детей в возрасте 7-10 лет с умственной отсталостью.

Ключевые слова: дети, умственная отсталость, двигательные качества.

Bobyrev V.E. Motor properties of children with mental retardation // Загальна патологія та патологічна фізіологія. – 2012. – Т. 7, № 2. – С. 220 – 224.

The article contains the results of study of motor properties of 7-10-year old children with mental retardation.

Keywords: children, mental retardation, motor properties.

УДК 378.091.212-054.6

© Глазков Е.О., 2012.

ДОСЛІДЖЕННЯ ПОРУШЕНЬ ПСИХОЛОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ЗАЛЕЖНО ВІД РІВНЯ ТРИВОЖНОСТІ

Глазков Е.О.

ДЗ «Луганський національний університет ім. Т. Шевченка».

Ключові слова: адаптація, навчання у вищих навчальних закладах, іноземні студенти.

Вступ. Процес адаптації до студентського життя доволі складний, навіть якщо студент навчається у рідній країні. Адаптація включає не тільки оптимізацію функціонування організму, але й підтримання збалансованості у системі „організм-середовище”. Оскільки організм і навколишнє середовище знаходяться в

динамічній рівновазі, а їх співвідношення постійно змінюється, отже і процес адаптації повинен постійно здійснюватись [2, 6, 7, 11]. Адаптація студентів до умов вищої школи має фазний характер, обумовлений різноманітними (навчальними) та неспецифічними (поведінковими, побутовими та ін.) факторами. Найбільш

активні процеси адаптації до нових умов середовища та студентського життя відбуваються на перших курсах навчання, завдяки дії стресової ситуації на організм [1, 4].

У наш час однією з найбільш поширених форм прояву підвищеного емоційного стану є тривожність. Відчуття тривоги, виражене в показниках рівня тривожності, неминуче супроводжує всі види діяльності, що вимагає від сучасної людини витримки, розсудливості і адекватного реагування на прояви навколишнього середовища. Разом з цим, він особливим чином впливає на емоційну сферу людини. Тривожність, як своєрідний емоційний стан, по-різному відображається на життєдіяльності людини. Найчастіше результат цього впливу негативний [3, 5, 8, 9, 10].

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дана робота є фрагментом наукової теми «Методологія, теорія і практика формування культури здоров'я дітей, навчаючоїся молодіжної і дорослого населення», номер держ. реєстрації 0110U007020.

Метою роботи було дослідження адаптаційних можливостей особистості та рівня тривожності в процесі навчання іноземних студентів.

Матеріал та методи дослідження. В дослідженні використовували дані, отримані за результатами обстеження 60 юнаків віком 17-18 років. Основна група сформована з іноземних студентів, громадян Туркменістану, які навчаються в

Луганському національному університеті ім. Т. Шевченка, а контрольна – з українських студентів першого року навчання. Дослідження проводили на початку навчального семестру.

Дослідження рівня тривожності проводили за стандартною методикою Ч.Д. Спілбергера (адаптована Ю.Л. Ханіним), оцінку адаптаційних можливостей особистості проводили за багаторівневим особистісним опитувальником «Адаптивність» (МЛО-АМ), розробленим А.Г. Маклаковим і С.В. Чермяніним, який призначений для оцінки адаптаційних можливостей особистості з урахуванням соціально-психологічних та деяких психофізіологічних характеристик, що відображають узагальнені особливості нерво-психічного і соціального розвитку. Всі обстежені підписали інформовану згоду на участь у дослідженні, а також заповнили анкету, яка стосувалася загального стану здоров'я.

Результати дослідження та їх обговорення. Порушення адаптації часто викликаються соматоформною вегетативною дисфункцією. Потенційно вегетативна дисфункція виявляється емоційними розладами, відчуттям страху, тривоги з порушеннями адаптації.

При дослідженні рівня ситуативної тривожності встановлено, що середні показники високого рівня тривожності в основній групі обстежуваних становили $51,33 \pm 1,06$ та їх спостерігали у 70 % обстежуваних (21 особа), проти $48,5 \pm 0,44$ 18 осіб (60 %) контрольної групи (рис. 1).

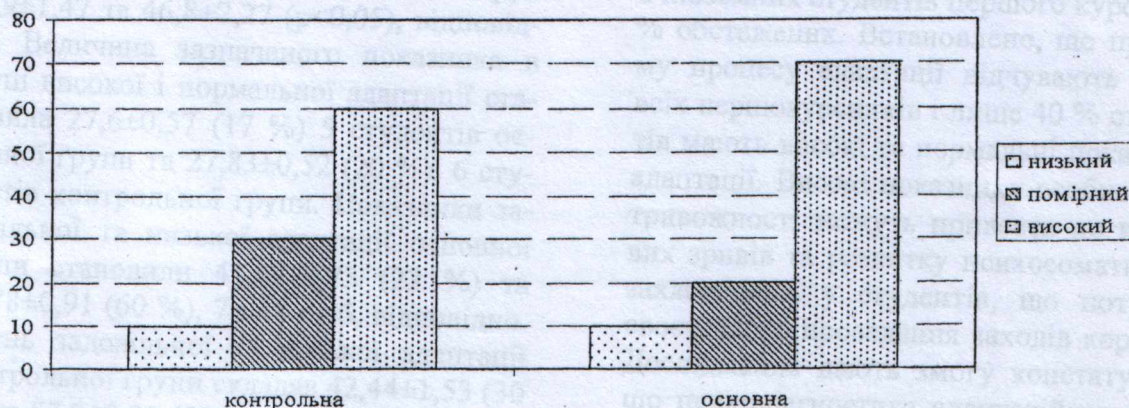

Рис. 1. Показники рівня ситуативної (реактивної) тривожності досліджуваних осіб.

До групи обстежених за показником помірною рівня тривожності, що становив $38,83 \pm 3,03$, увійшли 6 студентів основної групи (20 %) та 9 (30 %) осіб контрольної групи з середніми показниками рівня тривожності $32,67 \pm 0,59$. В той же час, показник низького рівня тривожності становив $26,0 \pm 1,87$ і його спостерігали в 10 % (3 особи) випадків при дослідженні основної групи. Низький рівень ситуативної тривожності виявлено в 10 % (3 особи) контрольної групи з показником $26,0 \pm 0,71$. За даними дослідження середні показники рівня особистісної тривожності основної групи становили $46,83 \pm 0,58$ проти $41,5 \pm 1,68$ контрольної групи і були достовірно вищими ($p < 0,05$). Середні показники високого рівня тривожності в основній групі становили $47,9 \pm 0,66$, та їх спостерігали в 70 %

обстежених (21 особа), в той час, як у контрольній групі показники високого рівня тривожності становили $50,0 \pm 0,63$ (12 осіб – 40 %) випадків. Низького рівня ситуативної тривожності в основній та контрольній групах не було виявлено.

В основу застосованої методики покладено уявлення про адаптацію, як про безперервний процес активного пристосування людини до постійно змінюючихся умов соціального середовища і професійної діяльності. Отримані результати дослідження приведені у таблиці 1. Показники особистісного адаптаційного потенціалу (ОАП) розраховували за формулою: ОАП = нервово-психічна стійкість (НПС) + комунікативний потенціал (КП) + моральна нормативність (МН) та оцінювали за прийнятою шкалою оцінок.

Таблиця 1. Показники адаптаційних можливостей осіб, яких спостерігали ($M \pm m$)

Показники рівня розвитку якостей	НПС		КП		(МН)	
	основна	контрольна	основна	контрольна	основна	контрольна
Нижче середнього	$40,05 \pm 0,5$	$38,17 \pm 1,4$	$14,1 \pm 0,51$	$5,0 \pm 0,4$	$15,87 \pm 0,91$	$14,92 \pm 1,04$
	67 % (20)	40 % (12)	33 % (10)	20 % (6)	50 % (15)	40 % (12)
Вище середнього	$21,5 \pm 1,9$	$20,72 \pm 1,16$	$5,25 \pm 0,22$	$13,54 \pm 0,62$	$4,93 \pm 0,31$	$4,5 \pm 0,37$
	33 % (10)	60 % (18)	67 % (20)	80 % (24)	50 % (15)	60 % (18)

Результатами дослідження встановлено достовірні відмінності в показниках особистісного адаптаційного потенціалу основної та контрольної груп $51,9 \pm 1,47$ та $46,8 \pm 2,27$ ($p < 0,05$), відповідно. Величина зазначеного показника в групі високої і нормальної адаптації становила $27,6 \pm 0,57$ (17 %) 5 студентів основної групи та $27,83 \pm 0,52$ (20 %), 6 студентів контрольної групи. Показники задовільної та низької адаптації основної групи становили $41,29 \pm 1,73$ (23 %) та $57,78 \pm 0,91$ (60 %), 7 і 18 осіб, відповідно. Рівень задовільної та низької адаптації контрольної групи складав $42,44 \pm 1,53$ (30 %) та $57,0 \pm 0,81$ (50 %), 9 і 15 осіб, відповідно.

Висновки. Таким чином, результати дослідження свідчать про наявність високого рівня особистісної тривожності в іноземних студентів першого курсу – 70 % обстежених. Встановлено, що проблемі процесу адаптації відчують 60 % всіх першокурсників і лише 40 % студентів мають високі та нормальні показники адаптації. Високі показники особистісної тривожності можуть привести до нервових зривів та розвитку психосоматичних захворювань у студентів, що потребує своєчасного проведення заходів корекції. Дослідження дають змогу констатувати, що психодіагностика адаптаційних можливостей іноземних студентів першого року навчання має велике значення, тому

що дезадаптація може позначитися погіршенням роботи пізнавальної сфери, змінами в емоційно-почуттєвій сфері, неадекватності самосприйняття і самооцінки.

Перспективи подальших досліджень. Дослідження адаптації є актуаль-

ним науково-практичним завданням, від вирішення якого в значній мірі залежить підвищення ефективності діяльності, а також збереження та зміцнення психосоматичного здоров'я студентів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Адаптация первокурсников: проблемы и тенденции / Л.Н. Боронина, Ю.Р. Вишнеvский, Я.В. Дидковская и др. // Университетское управление: практика и анализ. – 2001. – № 4 (19). – С. 87-94.
2. Витенберг Е.В. Социально-психологические факторы адаптации к социальным и культурным изменениям / Е.В. Витенберг – СПб., 1995. – 150 с.
3. Єрмолаєва Т.В. Оцінка тривожності і типи психологічного захисту студентів / Т.В. Єрмолаєва // Вісник Дніпропетровського університету ім. Альфреда Нобеля. Серія «Педагогіка і психологія». – 2011. – № 2 (2) – С. 130-134.
4. Иванова М.А. Социально-психологическая адаптация иностранных студентов первого года обучения в ВУЗе / М.А. Иванова, Н.А. Титкова – СПб., 1993. – 98 с.
5. Карандашев В.Н. Изучение оценочной тревожности: руководство по использованию / В.Н. Карандашев, М.С. Лебедева, Ч. Спилбергер. – СПб.: Речь, 2004. – 80 с.
6. Лекавичюс Э. Элементы общей теории адаптации / Э. Лекавичюс – Вильнюс, – 1986. – 274 с.
7. Монахова Л.Ю. Адаптация студентов к процессу обучения в высшей школе / Л.Ю. Монахова // Современные адаптивные системы образования взрослых: [Сб.] / Ин-т образования взрослых. – СПб.; 2002. – С. 126-130.
8. Прихожан А.М. Тревожность у детей и подростков: Психологическая природа и возрастная динамика / А.М. Прихожан. – М.: МОДЭК, 2000. – 304 с.
9. Прихожан А.М. Причина, профилактика и преодоление тревожности / А.М. Прихожан // Психологическая наука и образование. – 1998. – № 2. – С. 45-52.
10. Синдром „професійного вигорання” та професійна кар’єра працівників освітніх організацій: гендерні аспекти/ За ред. С.Д. Максименко, Л.М. Карамушки, Т.В. Зайчикової. – К., 2004. – 214 с.
11. Ярошенко М.Ф. Адаптация – направляющий фактор эволюции / М.Ф. Ярошенко – Кишинев: Штиница, 1985. – 182 с.

Глазков Э.А. Исследование нарушений психологической адаптации иностранных студентов в зависимости от уровня тревожности // Загальна патологія та патологічна фізіологія. – 2012. – Т. 7, № 2. – С. 224 – 227.

В статье поданы результаты исследования уровня тревожности (ситуативная, личностная) в процессе обучения у студентов с использованием стандартной методики Ч.Д. Спилбергера, а также дана оценка адаптационных возможностей личности по многоуровневому личностному опроснику «Адаптивность» (МЛО-АМ). Дана сравнительная характеристика составляющих процесса адаптации студентов. Определена необходимость исследования проблемы адаптации и коррекции дезадаптации в процессе обучения.

Ключевые слова: адаптация, обучение в высших учебных заведениях, иностранные студенты.

Glazkov E.A. Research of violations of psychological adaptation of foreign students depending on the level of anxiety // Загальна патологія та патологічна фізіологія. – 2012. – Т. 7, № 2. – С. 224 – 227.

In the article the results of research of level of anxiety (situation, personality) are given in the process of teaching for students with the use of standard method of Spilbergera Ch. D., and also the estimation of adaptation possibilities of personality is given on a multilevel personality questionnaire «Adaptiveness» (MLO-AM). Comparative description of constituents of process of adaptation of students is given. The necessity of research of problem of adaptation and correction of disorders of adaptation is certain in the process of teaching.

Keywords: adaptation, process of teaching, foreign students.